

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Crèdits	2,4 de presencials (60 hores) 3,6 de no presencials (90 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 2S (Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Maria Jesús Castro Valdomar xus.castro@uib.es	17:00h	18:00h	Dijous	22/09/2014	30/01/2015	BF05 Ramon Llull
	10:00h	11:00h	Divendres	22/09/2014	30/01/2015	BF05 ramon llull
	11:00h	12:00h	Divendres	09/02/2015	31/07/2015	BF05 Ramon Llull
	12:00h	13:00h	Dimarts	09/02/2015	31/07/2015	BF05

Contextualització

Es tracta d'una assignatura optativa de 6 crèdits ECTS del Grau d'Història ubicada dins el mòdul "Història Universal". Com a complement de les qüestions inicials tractades a l'assignatura 20.209 Història Contemporània Universal (2n de grau), i recordant alguns dels continguts treballats en l'assignatura bàsica 20204 El món mediterrani en l'Edat contemporània, es proporcionaran continguts especialitzats sobre història social de la població mundial en el món contemporani. L'àmbit cronològic abasta des de finals del segle XVIII fins als nostres dies, amb referències específiques als marcs europeu, espanyol i balear. S'analitzaran, en particular, els factors de l'evolució demogràfica de les societats contemporànies, el processos de transició demogràfica, els moviments migratoris, la història de la família i d'altres formes d'organització no familiars, tenguent en compte les ideologies, els marcs legals generats que afecten el control de la reproducció humana i les relacions de gènere predominants. Les condicions de vida de la classe treballadora, al llarg dels segles XIX i XX, seran objecte d'especial atenció, i l'esbiaix social i sexual de les causes de mort i factors de supervivència. Es proporcionaran eines per iniciar la recerca amb consulta de fonts primàries en els Arxius respectius i la seva avaluació i interpretació. Es promourà la consulta dels Arxius accessibles de Mallorca: Fonts orals, fonts estadístiques (censos, padrons) i Registres Sagramentals tant en els Arxius Parroquials, el Diocesà i el Capitular com en els respectius Arxius Municipals i els accessibles de caire virtual.

Requisits

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Recomanables

Es dona per entès que l'alumne ha adquirit el control de termes, conceptes i episodis principals de la història contemporània universal mitjançant les assignatures dels dos primers cursos del grau d'Història.

Competències

Amb aquesta assignatura, s'adquiriran les competències CB-3, CB- 4, CG-2 i CE-12 del Pla d'Estudis del Grau en Història, traduïdes en els següents resultats de l'aprenentatge:

- Treballar amb fonts bibliogràfiques especialitzades per a la realització de treballs de caràcter bibliogràfic i, en el seu cas, introduir-se a les tècniques de recerca amb fonts primàries.
- Ampliar els conceptes relatius a la història social contemporània.
- Conèixer els principals centres d'informació especialitzats en història social contemporània.
- Classificar la producció historiogràfica més rellevant relativa a la història social contemporània.

Específiques

- * Valorar de manera crítica les diferents realitats socials actuals i del passat a partir de la consciència de pluriculturalitat, del desenvolupament dels drets humans, dels principis democràtics, de la igualtat entre dones i homes, de la solidaritat, de la protecció al medi ambient i de la cultura de la pau i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat (CE-12)..

Genèriques

- * Comprendre, utilitzar i ser capaç d'explicar el llenguatge propi de la Història, així com l'específic de cada un dels grans períodes en què es divideix (CG-.2)..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'àmbit referencial del contingut de l'assignatura és mundial. Es treballaran inicialment algunes formes generals d'organització social i familiar en relació als papers econòmics d'homes i dones i la seva utilitat en el control de la reproducció humana i la estratificació/mobilitat social. Posteriorment es posarà l'èmfasi en els àmbits europeu, estatal i local.

Continguts temàtics

1. Introducció. Societat, població i economia al final de l'Antic Règim.
 - 1.1. L'Antic Règim i l'economia europea en el context mundial del s. XVIII. La organització de la societat: tipus de matrimoni i família com a estratègia econòmica, social i demogràfica.
 - 1.2. La societat urbana i rural del s. XVIII. Marc legal i fets demogràfics. La qüestió de l'esclavatge. El cas de Jefferson.
 - 1.3. Característiques del cicle demogràfic antic i condicions per a la seva persistència i la seva crisi. Anàlisi de l'esbiaix sexual i social dels factors de morbiditat, mortalitat i supervivència.

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

2. La societat i la població europees a l'era de la industrialització 1750-1870.
 - 2.1. La revolució agrícola i la revolució industrial. La primera fase de la revolució demogràfica i els moviments migratoris europeus fins 1870.
 - 2.2. El món urbà en els inicis de la industrialització. La formació de la classe obrera. La qüestió de gènere.
 - 2.3. Les transformacions en el món rural fins 1870.
3. La societat i la població europees a l'era de l'imperialisme 1870-1914.
 - 3.1. La Segona Revolució Industrial i l'imperialisme colonial.
 - 3.2. La segona fase de la revolució demogràfica 1870-1914.
 - 3.3. Les grans migracions intercontinentals 1870-1914.
 - 3.4. L'evolució de la societat urbana 1870-1914.
4. Espanya i les Balears: societat i població en el s. XIX.
 - 4.1. L'evolució econòmica espanyola i balear en el s. XIX.
 - 4.2. El creixement demogràfic espanyol i balear en el s. XIX.
 - 4.3. L'impacte dels moviments migratoris a Espanya i a les Balears fins 1920.
 - 4.4. El món urbà i el món rural a Espanya i a les Balears en el s. XIX.
5. Societat i demografia a l'època dels grans conflictes 1914-45.
 - 5.1. El context polític i econòmic 1914-45.
 - 5.2. L'impacte social de la I Guerra mundial i la crisi demogràfica 1919-39.
 - 5.3. Aspectes socials i demogràfics de la Segona Guerra Mundial 1939-45.
6. La societat i la població als diversos àmbits des de 1945.
 - 6.1. Política i economia: de la postguerra mundial a la globalització. Espanya i les Balears en aquest context.
 - 6.2. La població al món desenvolupat i als països empobrits. El paper de la mentalitat: la qüestió de la MGF i els drets humans.
 - 6.3. Els problemes demogràfics actuals i les migracions. Els moviments migratoris a Espanya i les Balears.
 - 6.4. Els canvis socials des de 1945. Característiques de l'evolució de les relacions de gènere en el s. XX. Els drets de la infància.

Metodologia docent

A l'inici del curs es realitzarà una prova inicial per tal d'adaptar la intervenció magistral a la millor adequació dels perfil de l'alumnat a la consecució dels resultats d'aprenentatge del Grau. Els crèdits presencials s'obtindran mitjançant classes teòriques (impartició del temari per part de la professora) i classes pràctiques (explicació i seguiment del treball de recerca del curs, comentari de materials, exposicions a càrrec de l'alumnat, debats, projeccions i comentari de documental i pel·lícules històriques, etc.). L'adquisició dels coneixements dels diversos capítols i apartats del temari es realitzarà amb el suport d'un dossier inicial que es podrà recollir a començament del semestre a copisteria amb materials diversos (pautes per a la realització de l'estudi familiar, selecció d'articles, textos per comentar, gràfics, quadres estadístics, mapes històrics, etc.).

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

El treball de recerca podrà consistir en un estudi familiar, amb fonts d'arxiu privades i públiques familiars o institucionals. Es podrà realitzar sobre la pròpia família o sobre una família molt documentada. Aixímateix s'establirà una interacció permanent, si és possible, a través de les eines de comunicació de Campus Extens.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Impartició del temari	Grup gran (G)	Impartició (expositiva o socràtica) dels continguts temàtics de l'assignatura per part de la professora i seguiment per part de l'alumnat.	45
Classes pràctiques	Seguiment del treball de curs, exposicions i debats	Grup mitjà (M)	Seguiment individualitzat del treball de curs. -Exposicions de resultats del treball bibliogràfic o de recerca del curs. -Seguiment de les activitats de Campus Extens, si és possible.. -Comentaris de text, gràfics, quadres, estadístics, mapes, etc. -Debats sobre qüestions historiogràfiques i temes d'actualitat.	12
Avaluació	Exàmens parcials i global	Grup gran (G)	Es duran a terme dos exàmens successius que inclouran temes per desenvolupar, comentari de materials, i qüestions interpretatives sobre el treball de recerca familiar.	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi	Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre els temes tractats a les classes presencials.	37
Estudi i treball autònom individual extens	Participació a campus	Participació individual de l'alumne a campus extens: fòrums, debats, consulta i ús del material penjat, etc	8
Estudi i treball autònom individual	Recensions d'articles, comentaris, etc	Realització, de manera voluntària, de breus comentaris i recensions sobre materials proporcionats per la professora, assistència a conferències, seminaris i exposicions relacionades amb el contingut de l'assignatura, etc.	30
Estudi i treball autònom individual	Treball bibliogràfic i/o de recerca de curs	Elaboració d'un treball bibliogràfic i/o de recerca obligatori sobre un tema triat lliurement per l'alumne en relació amb el programa de l'assignatura. Prèviament cal elaborar un projecte on hi constarà títol, guió provisional i bibliografia	15

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació serà contínua. Totes les activitats d'aprenentatge realitzades es recolliran a la Carpeta d'Aprenentatge. Es farà una Prova inicial i dues proves parcials successives sobre els continguts. En totes elles, per reordre les qüestions plantejades es podrà fer servir la Carpeta d'Aprenentatge personal.

Impartició del temari

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (no recuperable)
Descripció	Impartició (expositiva o socràtica) dels continguts temàtics de l'assignatura per part de la professora i seguiment per part de l'alumnat.
Criteris d'avaluació	Assistència regular i participació a les classes teòriques

Percentatge de la qualificació final: 5%

Seguiment del treball de curs, exposicions i debats

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (no recuperable)
Descripció	Seguiment individualitzat del treball de curs. -Exposicions de resultats del treball bibliogràfic o de recerques del curs. -Seguiment de les activitats de Campus Extens, si és possible.. -Comentaris de text, gràfics, quadres, estadístics, mapes, etc. -Debats sobre qüestions historiogràfiques i temes d'actualitat.
Criteris d'avaluació	Assistència regular i participació a les classes pràctiques; de manera singular, intervenció en els debats que es plantegin, participació en els comentaris de material didàctic i comunicació del treball de curs.

Percentatge de la qualificació final: 5%

Exàmens parcials i global

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta llarga, de desenvolupament (recuperable)
Descripció	Es duran a terme dos exàmens successius que inclouran temes per desenvolupar, comentari de materials, i qüestions interpretatives sobre el treball de recerca familiar.
Criteris d'avaluació	Resolució satisfactòria de les dues proves parcials, cadascuna de les quals constituirà un 25% de la nota final. Els alumnes que no s'hagin presentat al 1r parcial o hagin obtingut una qualificació inferior a 5, es podran examinar del conjunt de la matèria en un examen final que, en el seu cas, suposarà un 50% de la qualificació de l'assignatura. L'obtenció d'almenys un 5 d'aquesta modalitat d'avaluació serà condició necessària per poder aprovar l'assignatura. En totes les proves podran fer ús de la seva Carpeta d'Aprenentatge.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Estudi

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Aportacions individuals d'ampliació i/o aprofundiment sobre els temes tractats a les classes presencials.
Criteris d'avaluació	Confecció de la Carpeta d'Aprenentatge com a repositori flexible de la feina individual orientada generada per les classes i el treball autònom

Percentatge de la qualificació final: 5%

Participació a campus extens

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (no recuperable)
Descripció	Participació individual de l'alumne a campus extens: fòrums, debats, consulta i ús del material penjat, etc
Criteris d'avaluació	Participació individual a Campus Extens: debats, consulta i ús del material penjat, etc

Percentatge de la qualificació final: 3%

Recensions d'articles, comentaris, etc

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Realització, de manera voluntària, de breus comentaris i recensions sobre materials proporcionats per la professora, assistència a conferències, seminaris i exposicions relacionades amb el contingut de l'assignatura, etc.
Criteris d'avaluació	Elaboració d'almenys una de les activitats breus voluntàries proposades per la professora al llarg de l'avaluació contínua (recensions d'articles, comentaris de material audiovisual, assistència i redacció d'informes sobre visites als Arxius, conferències, jornades i congressos relacionats amb el temari).

Percentatge de la qualificació final: 7%

Treball bibliogràfic i/o de recerca de curs

Modalitat	Estudi i treball autònom individual
Tècnica	Carpeta d'aprenentatge (recuperable)
Descripció	Elaboració d'un treball bibliogràfic i/o de recerca obligatori sobre un tema triat lliurement per l'alumne en relació amb el programa de l'assignatura. Prèviament cal elaborar un projecte on hi constarà títol, guió provisional i bibliografia
Criteris d'avaluació	Resolució satisfactòria del treball bibliogràfic i/o de recerca de curs.

Percentatge de la qualificació final: 25%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Només s'inclou bibliografia bàsica inicial; després de la prova inicial es realitzarà, si escau, una aportació pormenoritzada; l'alumnat que vulgui realitzar l'estudi familiar rebrà informació supletòria sobre aquesta tasca, especialment bases de dades estadístiques i articles adients de la revistade l'ADEH.

Bibliografia bàsica

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	20234 - Història Social de la Població en l'Època Contemporània
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

S'indiquen a continuació únicament les principals obres generals que es consideren útils per a la preparació dels grans eixos articuladors de la matèria del curs:

- Abelló Güell, T., *El movimiento obrero en España, siglos XIX y XX*, Hipòtesi, Barcelona 1997.
- Aróstegui, J. - Buchrucker, C. - Saborido, J. (directors), *El mundo contemporáneo: historia y problemas*, Crítica, Barcelona 2001.*
- Anderson, D.S. - Zinsser, J. P., *Historia de las mujeres. Una historia propia*, Crítica, Barcelona 1991.*
- Bardet, J.-P.; Dupaquier, J., *Historia de las poblaciones de Europa. II. La revolución demográfica 1750-1914*, Síntesis, Madrid 2001.
- Id., *Historia de las poblaciones de Europa. III. Los tiempos inciertos 1914-1998*, Síntesis, Madrid 2001.
- Borrás, José María (dir) (1996): *Historia de la infancia en la España contemporánea (1834-1936)*, MTAS/ Fundación Germán Sánchez Ruipérez.
- Canal, J. (ed.), *Exilios. Los éxodos políticos en la historia de España. Siglos XV-XX*, Sílex, Madrid 2007.
- Carreras, A. - Tafunell, X., *Historia económica de la España contemporánea*, Crítica, Barcelona 2003.
- Casanova, J., *La historia social y los historiadores*, Crítica, Barcelona, 1991.
- Castillo, S., (ed), *La historia social en España. Actualidad y perspectivas*, Siglo XXI, Madrid 1991.
- Cipolla, C. M^a, *Historia económica de la población mundial*, Crítica, Barcelona, 1978.*
- Comín, F. - Hernández, M. - Llopis, E. (eds), *Historia económica mundial. Siglos X-XX*, Crítica, Barcelona 2009.
- Eley, G., *Un mundo que ganar. Historia de la izquierda en Europa, 1850-2000*, Crítica, Barcelona 2003.
- Folguera, Pilar (1994): *Cómo se hace historia oral*, EUDOMA, Universidad Complutense, Madrid.
- Fraisie, G. y Perrot, M. (ed.): *Historia de las mujeres. El siglo XIX* (Tomo 4), Taurus, Madrid.
- Kertzer, D. I. Y Barbagli, M., *La vida familiar desde la Revolución Francesa hasta la Primera Guerra Mundial (1789-1914)*, Paidós, Barcelona, 2003.
- Id., *La vida familiar en el siglo XX*, Paidós, Barcelona 2004.
- Livi-Bacci, M., *Historia mínima de la población mundial*, Ariel, Barcelona 2002
- Id., *Historia de la población europea*, Crítica, Barcelona 1999.
- Nadal, J., *La población española. Los siglos XVI-XX*, Crítica, Barcelona, 1984.
- Nash, M. - Tavera, S., *Experiencias desiguales. Conflictos sociales y respuestas colectivas (siglo XIX)*, Síntesis. Madrid 1994.*
- Piqueras, J. A., *El movimiento obrero*, Anaya, Madrid 1992.*
- Sánchez Alonso, B., *Las causas de la emigración española, 1880-1930*, Alianza Universidad, Madrid 1985.
- Tarrow, S., *El poder en movimiento. Los movimientos sociales, la acción colectiva y la política*, Alianza, Madrid 1997.
- Thébaud, F., *Historia de las mujeres. El siglo XX* (Tomo 5). Ed. Taurus, Madrid 1993.
- Villares, R. - Bahamonde, Á., *El mundo contemporáneo. Siglos XIX y XX*, Taurus, Madrid 2001.
- Wrigley E.A., *Historia y Población. Introducción a la demografía histórica*, Crítica, Barcelona 1985.

Bibliografía complementària

Revista de la Asociación de Demografía Histórica (ADEH)